

i gang med efterskriften til Randershåndskriftets mellemspil med store forventninger, som dog ikke rigtig opfyldes. Det er som om udgiveren ikke har kunnet mobilisere samme interesse for disse korte mellemspil som for det lange. Men der er dog især i det første af dem, *De fire Aarens Tider*, nok at tage fat på. Det kan anskues dels som et fastelavnsspil, dels som en reminiscens af ældgamle frugtbarhedsriter og det kan sættes i forbindelse med prologerne til *Tobiæ Comoedie*, *Samsons Fængsel* og *Comoedia de Mundo et Paupere* til belysning af forbindelsen mellem opførelser af skolekomedierne og de gamle majfester. Det sidste punkt er helt undgået Ib Johansens opmærksomhed. Man ærgrer sig også noget over, at de gode oplæg til det sidste mellemspil, *De fire Versens Alder* ikke uddybes, men forlades med mange løse ender, f. eks. iagttagelsen af de katolske gejstliges dans, der karakteriseres som en »dåredans«. Man tænker på Morten Børups *Daaredans* og den *Daaredans*, der blev danset i Randers efter *Tobiæ Comoedie*. Ib Johansen havde med sin brede orientering i europæisk kultur sikkert kunnet give os nogle oplysninger om denne dansegenre, som er så upåagtet herhjemme.

Det er vanskeligt at sige noget sammenfattende om Munksgaards dramaserie, dertil er kvalitet og omfang, synsvinkler og filologiske kommentarer af alt for ujævn karakter. Nogle få af seriens udgaver har tilført det 16. århundredes litteraturhistorie nyt, værdifuldt stof, færre har bidraget til at klare hidtil uløste filologiske problemer i de gamle tekster. Hvis hensigten med serien eentydigt havde været at fremskaffe tekster til studiebrug, havde det været at foretrække, om serien blot havde indskrænket sig til fotografiske optryk af Birket Smiths og andres udgaver, eventuelt med ordlister. Så havde man kunnet fremstille udgaverne til en rimelig pris. Skal en studerende anskaffe de 8 bind bliver det nu en udgift omkring 250 kr.

Anne E. Jensen

STUB OG EWALD ET PAR NYFUNDNE SMÅTEKSTER

Under arbejde med dighåndskrifter og gamle tryk på biblioteker er det ikke noget usædvanligt at støde på tekster, der ikke er trykt og derfor ikke registreret i de gængse opslagsværker. Disse utrykte digte eller glemte småtryk er dog oftest ikke af en sådan kvalitet, at der er sket større skade ved teksternes skyggetilværelse, men det hænder, at man kan møde kendte digteres ukendte tekster; selv om det er sjældent, at det ligefrem drejer sig om centrale værker, kan den slags småfund dog have en vis interesse for de læsere, der ønsker at danne sig et helhedsbillede af et vist forfatterskab.

Nedenfor skal der kort gøres rede for to sådanne fund af digte af to af det attende århundredes betydeligste lyrikere, Stub og Ewald.

Under arbejdet med en populæruddgave af gamle melodier til danske folkeviser fik jeg på Det kongelige Bibliotek fat i to kasser indeholdende tekst- og melodimateriale til Abrahamsons, Nyerups og Rahbeks folkeviseudgave. Denne forholdsvis store manuskriptsamling (vistnok Nyerups) består af 9 dele

(Add. 65^{a-i}, 4°); alle dele på én nær var folkevisemateriale, men ét hæfte, kaldet *f*, er et kvarthæfte på 90 paginerede sider, skrevet af samme hånd, uden ringeste tilknytning til viseudgaven; hæftet indeholder hovedsageligt danske og tyske digte fra det 18. århundrede; den tyske hovedleverandør er den anakreontiske lyriker Fr. Hagedorn (1708–54); hans digte bringes på tysk, men en del deraf er oversatte, og disse oversættelser er mærket med et Z, der kan tolkes som Zetlitz, af hvem hæftet indeholder et stort antal tekster. Det lille håndskrift rummer også et par svenske digte af Dalin (Argi nögda Tankar (p. 61) og digtet Seladon (p. 75)). Af andre danske digtere end Zetlitz kan nævnes navne som Bredal, Graae og Lodde; men også Stub forekommer med nogle digte, alle signeret Stub. Pag. 39 findes arien »Venner i Medgang« (Medgangs Ven har lært at smile, = Kroman nr. 17), pag. 39–40 digtet »At leve, er at seile« (Hvad ventes [!] paa Verdens vidtløftige Hav, = Kroman nr. 86), og på pag. 77 har vi: »Ønsker og Sandheder« (Kongen opnaa snechvid Alder, = Kroman nr. 84); det digt, som her skal omtales, står pag. 73–74 og ses ikke at have været trykt tidligere; der er ingen kriterier for en datering, men umiddelbart forekommer det rimeligst at antage, at det stammer fra digterens unge år i København eller fra hans glade tilværelse på Tåsinge.

N° 49.

Damons Character.

Spørges der efter mit Væsen og Sind,
Paa hvilke Slags Sæder jeg helst legger vind?
Jeg er den samme i Dag som i Gaar,
Er altid fornøyet :/ ey meget attraaer.

Har jeg ey meget, saa har jeg dog nok,
Jeg aldrig skal findes blandt Gierriges Flok:
Ingen skal sige jeg Penge har kier,
En riig jeg ey ærer :/ hvor Dyd icke er.

Ejer jeg intet, saa frygter jeg ey,
At nogen mig røver paa Stie eller Vey,
Naar jeg mig legger, saa sover jeg sødt,
Min Dør bliver icke :/ af Tyve opstødt

Naar jeg opvogner jeg finder igjen
Hver Ting paa det Sted jeg lagde det hen.
Ingen kan tage, hvor ingen Ting er;
Om nogen vil stæle :/ han komme ey her.

Venner jeg vælger mig af begge Kiøn;
Men indgaaer ey Venskab for Penge og Løn.
Den som er ærlig er altid min Ven,
Den vil jeg helst elske :/ som elsker igjen.

Jeg lidet kun spiser, dog spiser mig mæt;
 Jeg haver alt nok, om jeg fik kun en Ret.
 Af Vinen jeg dricker et Glas eller to;
 I Svir og stor Sværmen :/ jeg finder ey Roe.

Mister jeg noget, jeg sørger dog ey,
 Jeg alting skal miste paa Dødningsers Vey.
 Visner mit Blomster gaaer noget i tu,
 Strax Døden og Graven :/ jeg kommer i Hu.

Skal jeg med Listighed bane mig Vey
 Til Ære og Lycke, da siger jeg Ncy.
 Ærlighed varer, og vinder sit Spill.
 Jeg faaer vel min Lycke :/ Om Lycken er til.

Er end min Bolig kun snever og eng,
 Jeg selver kun liden saa er og min Seng.
 Graven er mindre hvorudi min Krop
 I Døden skal hvile :/ indtil jeg staaer op.

Ærer mig ingen, hvad kan jeg dertil?
 Forfængelig Ære jeg undvære vil.
 Hilser mig ingen, saa spares min Hat,
 Den Stolte jeg viger :/ og siger god Nat.

Jeg icke kan bramme af Klædernes Pragt,
 Jeg elsker en renlig og tarvelig Dragt.
 Jeg icke forlanger den Ære at faae,
 Som følger de Klæder :/ dem man haver paa.

At lee og at skiemte det lider jeg nok;
 Men aldrig jeg findes blandt Spotteres Flok
 Stundom jeg sørger, og stundom jeg leer,
 Jeg tier og lader :/ tit som jeg ey seer.

Stub.

Da selskabet Dansk Musikantologi for nylig skulle udsende indspilningen af Johann Adolph Scheibes Passionskantate til tekst af Johannes Ewald (Samlede Skrifter I, 128ff.), meldte der sig et vanskeligt tekstproblem, idet der i det anvendte partitur fandtes musik til en tekstdel, der ikke er optaget i Ewalds Samlede Skrifter. Projektets leder, professor Asger Lund Christiansen, bad mig derfor om at undersøge partiturttekstens autenticitet.

I Samlede Skrifter har udgiverne anvendt de to tryk, der er bevaret fra Ewalds liv, henholdsvis 1768 og 1769, mens de senere optryk ikke blev medtaget i variantapparatet (V, 232). Scheibes kantate foreligger i to partiturer på KB; det første manuskript er formodentlig Scheibes originalpartitur, som han selv har anvendt ved opførelserne i 1768 og 1769 (KBs musikafdeling C II 196 = Gieddes Samling XI 24); titlen lyder: Passions-Cantata som i fasten

opføres af det Musikalske Selskab paa bryggerens Laugshuus. Poesien er af Johannes Ewald og Musikken af Kapelmester J. A. Scheibe. 1768; nederst på titelbladet anføres orkesterbesætningen. I dette partitur findes den eftersøgte tekst ikke, men pag. 95 i partituret, dvs. efter slutkoret på anden afdeling, er følgende tilføjet: NB Duetto et Coro, og det stemmer med, at den søgte tekst skal være en duet med kor. KB ejer tillige en formentlig omtrent samtidig renskrift (C II 196), hvis titel blot er Passions Cantata, men titelbladet mangler. I dette statelige partitur findes pag. 137–156 den omtalte duet med kor. Tilføjelsen NB i det ældre manuskript synes derfor at være gjort for at minde nodeskriveren om at interpolere denne del, som Ewald og Scheibe formentlig har udarbejdet mellem 1770 og 1776 (Scheibes dødsår); det er tænkeligt, at Scheibe har været mindre tilfreds med den eksisterende slutning på afdelingen, rent musikalsk set, men det er også muligt, at han kan have ønsket at redde en udmærket duet med kor fra en lejlighedskantate, dømt til glemsel, over i et levedygtigt værk; den øvrige musik til passionskantaten består som bekendt også af tidligere anvendt musik, nemlig fra Scheibes og Ewalds sørgekantater over Frederik V (1766).

På KB findes endnu et gammelt tryk af passionskantaten, som i äreviss hørte til den faste bestanddel i fastetidens passionsmusik i København. Mens de to ældre tekster fra 1768 og 1769 er ret tarvelige tryk, med gotisk skrift, så er den tredje tekst, fra 1784, et meget smukt tryk, men nu sat med antikva, trykt hos hofbogtrykker N. Møller. Og i dette tryk findes den eftersøgte tekstdel, som benyttedes i Scheibes renskrift. Der kan ikke være tvivl om, at Ewald har skrevet denne tekst, thi ingen anden digter end han ville på den tid magte at udtrykke sig således; men at det formentlig er en lidt yngre tilføjelse, fremgår deraf, at solisterne i modsætning til praksis i de tidligere tekster får betegnelser: En troende sjæl og en engel.

Der forekommer ingen væsentlige varianter i forhold til de tidligere tryk; som nævnt er teksten sat med en klar antikva, og over recitativene står der skrevet Recitativ i modsætning til praksis i 1768-udgaven; desuden er disse recitativer sat med en mindre skrifttype. Der er faktisk kun tale om ortografiske varianter, idet nytrykket fra 1784 (kan kaldes *C*) moderniserer ortografien; radikalest er ændringen af tegnsætningen, hvor *C* næsten helt udrydder Ewalds rigelige og karakteristiske brug af tankestreger, der erstattes med andre tegn.

Teksten er velsagtens trykt som programtekst til passionskoncerterne i fasten 1784; det forekommer ret sandsynligt, at der må have eksisteret lignende tryk fra de mellemliggende år, men koncertprogrammer har en naturlig tendens til at forsvinde, så der er i og for sig intet mærkeligt i den relativt sene overlevering.

Duetten og koret, som bringes nedenfor, hører til i Samlede Skrifter pag. 131 nederst:

CHOR.

Triumpf! Triumpf! og Fred paa Jorden.

DUET.

En TROENDE SIEL og en ENGEL.

Troende Siel.

Triumpf! Men, ak! den dyrekiöbes!
Græd Öie, Blod! Begræd min Ven!

Engel.

Græd ei! din Helt bröd Dödens Lænker,
Har overvundet Satans Magt.

Troende Siel.

Jeg ved Hans Död da Seir har vundet?

Engel.

Han selv har knuset Slangens Hoved.

Begge.

Tr. S. { Saa er Hans Lidelse fuldbragt?
Engel. { Nu er Hans Lidelse fuldbragt!
Og Englene besyngte Hans Triumpf!

Engel.

Han Mörkheds Fyrste bandt med Lænker,
Og vi, vi ere blevne Brödre.

Troende Siel.

En himmelsk Fryd min Siel opfylder!
O Lam! Dit Blod min Gield betalte!

Begge.

Velsignet Jorden er! – Helved skielver!
Og Himlene besyngte den Triumpf!

CHOR.

Triumpf! Triumpf, og Fred paa Jorden!

Erik Sponderholm

B. S. INGEMANN'S SLAVISKE MYTOLOGI
»GRUNDTRÆK TIL EN
NORD-SLAVISK OG VENDISK GUEDELÆRE«

Siden romantikken »genopdagede« barbarerne, har interessen for de slaviske folks mytologi manifesteret sig i flere omgange. Der synes dog at være to hovedbølger, hvori denne interesse har fundet udtryk. Først og fremmest iagtages dette i romantikkens digtning, næsten et århundrede senere udmøntes interessen i en videnskabelig produktion. Ikke mindst takket være Grundtvigs ivrige beskæftigelse med Saxo vækkedes interessen for fortidens grumme nabo-folk i syd, venderne og obotriterne, til nyt liv i digtningen. Grundtvigs opmærksomhed var i mindre grad vendt mod den fremmede fortid end mod den danske, – den nordiske, men såvel i hans digtning som i hans publicisti-